



Valkokärpässi

Valkokärpässi, *Amanita virosa*
(Norjankielinen nimi: Hvit fluesopp)
Valkokärpässi on kauttaaltaan (lakki, jalka, heltat ja malto) valkoinen laji. Jalan yläosassa on rengas, joka voi myös irrota. Jalan tyviosa on möhkälemäinen ja tupen ympäröimä. Valkokärpässi kasvaa yleensä metsissä.



Kavalakärpässi

Kavalakärpässi, *Amanita phalloides*
(Norjankielinen nimi: Grønn fluesopp)
Lakin väri vaihtelee vihertävästä ruskeaan ja kellertävään. Heltat ja jalka ovat valkoiset. Jalan yläosassa on rengas, joka voi myös irrota. Jalan tyviosa on möhkälemäinen ja tupen ympäröimä. Sieni on harvinainen.



Myrkkynäpikkä

Myrkkynäpikkä, *Galerina marginata*
(Norjankielinen nimi: Flatklokkehatt)
Sieni on kauttaaltaan (lakki, jalka ja malto) ruskea. Myrkkynäpikkä on tavallisesti pienikokoinen. Sieni on yleinen. Se kasvaa useimmiten rypäinä puiden kannoilla ja kaarnassa.



Suippumyrkkyseitikki

Suippumyrkkyseitikki, *Cortinarius rubellus*
(Norjankielinen nimi: Spiss giftslørsopp)
Koko sieni on kanelinruskea/punaruskea (lakki, jalka, heltat ja malto). Yleinen sieni metsissä.



Lehtomyrkkyyseitikki

Lehtomyrkkyyseitikki, *Cortinarius orellanus*
(Norjankielinen nimi: Butt giftslørsopp)
Muistuttaa suippumyrkkyseitikkiä, mutta lehtomyrkkyyseitikin lakki on laakeampi ja tasaisempi. Tämä lehtimetsissä kasvava myrkyllinen sieni on harvinainen Norjassa.



Suippumyrkkyseitikki ja suppilovahvero

On vaarallista sekoittaa nämä sienet toisiinsa
Suippumyrkkyseitikki voi kasvaa samoilla paikoilla kuin suppilovahvero (*Craterellus tubaeformis*) ja sienten väriyty saattaa olla hämäävän samantapainen (katso kuva). On tärkeää tarkistaa jokainen sieni erikseen poimittaessa, jotta suippumyrkkyseitikkejä ei vahingossa joudu sienikoriin syötävien sienten joukkoon.

Myrkytys

Jopa aivan pienet määrät näitä kolmea sientä voi aiheuttaa vakavan myrkytystilan. Oireita ovat vähintään kuuden tunnin kuluttua ilmaantuva voimakas vesiripuli, vatsakivut ja oksennukset. Hengenvaarallisen maksavaurion riski on suuri 2–3 päivän aikana. Jos epäilet myrkytystä, saat lisätietoja ja toimintaohjeita ottamalla yhteyttä Giftinformasjonens-neuvontaan.

Myrkytys

Jopa erittäin pienet määrät suippu- tai lehtomyrkkyyseitikkiä sisältää riittävästi myrkyä aiheuttaakseen vakavia munuaisvaurioita. Myrkytyksen oireet ilmaantuvat vasta aikaisintaan 2 päivän kuluttua ja ne voivat muistuttaa influenssaa/fluenssaa. Olo on epämääräisen sairas ja virtsan määrä voi lisääntyä tai vähentyä. Myrkytyksen saaneella on suuri riski saada vakava munuaisvaurio 3–10 päivän kuluessa. Jos epäilet myrkytystä, saat lisätietoja ja toimintaohjeita ottamalla yhteyttä Giftinformasjonens-neuvontaan.

Punakärpässi/Ruskokärpässi/Panterikärpässi, *Amanita muscaria* var. *muscaria* / var *regalis* / *pantherina*

(Norjankieliset nimet: Rød/Brun/Panter fluesopp)
Sienten heltat ovat valkoiset ja jalassa on rengas. Jalan tyviosassa on mukulamainen paksunnos. Lakki on punainen tai rusehtava ja siinä on valkoisia laikkuja. Laikut voivat myös irrota lakista.



Myrkytys

Nämä kolme kärpässiä sisältävät hermostoon vaikuttavaa myrkkyä. Oireet ilmaantuvat useimmin ½–3 tunnin kuluttua sienien syömisestä. Pienet määrät sientä saattaa aiheuttaa sekavuutta, huimausta, vatsavaivoja ja sydämentykytystä. Vakavat myrkytykset ovat harvinaisia. Jos sieniä on syöty suurempia määriä, sairaalahoito saattaa olla tarpeen

Koivunpunikitatti, *Leccinum versipelle*

(Norjankielinen nimi: Rødskrubb)
Koivunpunikitatin lakki on ruskeanpunainen ja sen valkoisessa jalassa on mustia nukkatupsuja. Sienen malto tummuu leikkauspinnasta. Yleinen sieni koko maassa.



Myrkytys

Koivunpunikitatti on syötävä ruokasieni, jos sitä kypsennetään vähintään 15 minuutin ajan. Riittämättömästi kypsennetty koivunpunikitatti aiheuttaa kaikista sienistä luultavimmin useimmin vatsavaivoja Norjassa. Pahoinvointi, oksentaminen, ripuli ja vatsavaivat ilmaantuvat useimmiten vain muutaman tunnin kuluttua sienien syönnin jälkeen. Oireet katoavat yleensä 1–2 vuorokauden kuluessa. Jos koivunpunikitatteja on syöty paljon, oireet voivat olla voimakkaita ja vaatia sairaalahoitoa.

Pulkkosieni, *Paxillus involutus*

(Norjankielinen nimi: Pluggsopp)
Sienen lakki on ruskea ja reunoista sisäänpäin kääntynyt, jalka on ruskea ja heltat tummuvat paineltaessa. Sieni on erittäin yleinen.



Myrkytys

Pulkkosieni sisältää useita eri myrkkyjä ja voi aiheuttaa monenlaisia oireita. Oksentelu, ripuli ja vatsavaivat voivat ilmaantua ½–3 tunnin kuluttua raa'an sienien nautimisesta. Kypsennettyjen sienien toistuva syönti voi aiheuttaa vaarallisen myrkytyksen, joka vaurioittaa verisoluja ja munuaisia.

Norjassa kasvavat myrkylliset sienet



Metsissä kasvaa sekä ruokasieniä, ruokasieniksi kelpaamattomia sieniä että myrkyllisiä sieniä.

Jotkin Norjan myrkyllisimmistä sienistä voivat muistuttaa erehdyttävästi muissa maissa kasvavia ruokasieniä.

Vinkkejä sienien poimimiseen:

- Poimi vain sieniä, jotka tunnistat varmasti.
- Älä milloinkaan koemaista tuntemattomia sieniä – monet kaikkein myrkyllisimmistä sienistä maistuvat hyvinkin miedoilta.
- Osallistu sienikurssille.
- Ota yhteyttä Giftinformasjone-neuvontaan (myrkytystietokeskus), jos epäilet myrkytystä.

Giftinformasjone

Puh: 22 59 13 00 (24 t/vrk)

www.giftinfo.no

Lehtisen on koonnut Giftinformasjone (www.giftinfo.no).

Tämä tiivistelmä pohjautuu laajempaan norjankieliseen esitteeseen, joka voidaan tilata tai ladata Giftinformasjone-keskuksen kotisivuilta.

Norges sopp- og nyttevekstforbund, Norjan sieni- ja hyötykasviyhdistys (www.soppognyttevekster.no) järjestää sienikursseja.